

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Een vooruitgangsideaal uit twee culturen: Nederland en Iran

Voor veel jongeren in Nederland is het leven in vrijheid en welvaart een vanzelfsprekendheid. Vergeten wordt dat economische en politieke mogelijkheden om vooruit te komen in de samenleving vaak moeten worden bevochten. Ervaringen in Iran leren hoe belangrijk een actieve instelling, een open samenleving en kritische houding zijn voor een gelukkig en succesvol bestaan.

.....
 door *Neda Naderi*
 .....

De auteur (1981) is wetenschappelijk medewerkster van het Wetenschappelijk Instituut voor het CDA. Naderi groeide op in Iran en kwam eind 1994 naar Nederland.

WAAR, WAT EN HOE ZOU IK WILLEN ZIJN over vijf, tien of twintig jaar? Een moeilijke vraag, zelfs voor mij: ik ben mijn hele leven al bezig met deze vraag en doe er alles aan om daarop antwoorden te vinden. Het is ook niet makkelijk. De wereld verandert immers snel en daarmee ook de standaarden, de realiteiten en de toekomstperspectieven. Telkens als je de eindbestemming denkt te weten, word je geconfronteerd met weer nieuwe ontwikkelingen. Onze maatschappij, economie, veiligheid en zekerheid worden telkens opnieuw uitgedaagd. Ook wij, de huidige generatie jongeren. De confrontatie wordt steeds krachtiger en alles komt steeds dichterbij, deels vanwege de technologische ontwikkelingen (digitale tijdperk). De veranderende wereld is als het ware een onderdeel geworden van ons dagelijks leven. Dat is een relatief nieuwe ontwikkeling, die voor een belangrijk deel het vooruitgangsstreven van mensen en dus ook van jongeren bepaalt. In zekere zin beïnvloedt ze ook mijn toekomstideaal.

DE JONGEREN IN DE NEDERLANDSE SAMENLEVING

In die veranderde wereld zien we dat het aantal jongeren afneemt en dat jonge Nederlandse kinderen steeds vaker een werkende moeder hebben. Bovendien groeit een op de acht kinderen op in een eenoudergezin. Jongeren zullen zich mede daardoor (meer) oriënteren op de ‘buitenwereld’, simpelweg omdat ze naar verhouding minder tijd met hun ouders doorbrengen. Jongeren hebben steeds vaker een startkwalificatie en daardoor betere kansen op de arbeidsmarkt. Voor jongeren lijkt werk echter niet vanzelfsprekend. Er zijn nog steeds jongeren die niet actief op zoek zijn naar werk.¹ Ze hebben immers weinig prikkels om te werken. Deze groep jongeren heeft bijna alles al of kan dat zonder veel moeite verkrijgen.

Nederlandse jongeren staan tolerant tegenover religie en bijna de helft vindt dat iedereen zelf mag bepalen wat hij of zij wil doen.² Ik denk wel dat het vooral gaat om de dingen die zij zelf acceptabel vinden en graag willen. Ze zijn immers minder tolerant ten aanzien van de multiculturele samenleving, dus ook tegenover de verscheidenheid aan ideeën van die samenleving.

Nederlandse jongeren zijn innig gehecht aan internet en e-mail en zijn wat dat betreft koplopers in de wereld. Tegelijkertijd zijn zij het minst geïnteresseerd in de technologie die erachter zit. Ze willen wel graag gebruikmaken van de digitale technologie, maar voelen zich niet aangetrokken tot wat daaraan voorafgaat.³ Deze generatie jongeren heeft helaas soms een relatief passieve houding.

Een nieuw vooruitgangsideaal?

De huidige generatie jongeren zou ik willen onderscheiden in twee groepen. In de eerste plaats zijn er de jongeren die zich hoofdzakelijk bekommeren om de wereld; jongeren die streven naar grote veranderingen en aan dat streven ook concrete inhoud (willen) geven. In de tweede plaats zijn er de jongeren die vooral het eigen leven als uitgangspunt nemen, die over het algemeen volop in het leven staan en ook volop genieten van alle luxe van dat leven.⁴ Deze laatste groep kan de wereld en alles eromheen goed relativeren. Onrechtvaardigheid in de wereld, burgeroorlogen of schending van mensenrechten? Het lijkt ze weinig te interesseren. Dat relativeringsvermogen is misschien niet helemaal verrassend: deze jongeren komen immers vaker en directer in aanraking met de werkelijkheden van de wereld. Misschien dat zij daarom hun belevingen en constateringën relativeren, uit zelfbescherming.

Ik zie ook veel jongeren die met het ene been in de ene en met het andere been in de andere categorie staan. Deze jongeren staan als het ware tussen

twee idealen in: het ‘immateriële’ en het ‘materiële’. Zij ‘protesteren’ tegen onrecht en onrechtvaardigheid, tegen wanbeleid en de consequenties daarvan voor hun toekomst. Zij relativiseren hun belevingen waarschijnlijk ook, maar proberen tegelijk een positieve bijdrage te leveren. In belangrijke mate herken ik mezelf in deze tussencategorie.

Veranderde waarden?

De wereld van jongeren wordt steeds ingewikkelder en hun oriëntatie wordt in toenemende mate internationaal van aard. Zij kijken vanuit een veel breder spectrum naar de mogelijkheden, en nemen hun beslissingen vanuit dat spectrum. Zij kunnen zich gemakkelijk op de internationale ‘markt’ oriënteren, of het nou gaat om hun carrière en economische kansen of om persoonlijk leven en het vormgeven van waarden en idealen. Dat geldt ook voor mij en mijn vooruitgangsstreven.

Jongeren worden, behalve door hun ouders, voortdurend beïnvloed door hun generatiegenoten. De meeste jongeren zien vooralsnog in hun ouders een voorbeeld, maar laten de beslissingen die ze nemen en de idealen die ze nastreven in belangrijke mate ook afhangen van wat hun lotgenoten denken. Er vindt een horizontale uitwisseling plaats van normen, waarden en ideeën. Deze horizontale relaties gaan verder dan vroeger het geval was. Jongeren hebben tenslotte vrije toegang tot de idealen van jongeren wereldwijd. Ik zie daar veel kansen voor jongeren. Zij kunnen er, bij het bepalen van hun vooruitgangsideaal, inspiratie uit putten en zouden dat ook moeten doen. Kennis van de verschillende oriëntaties van jongeren wereldwijd kan hen inzicht bieden in de perspectieven, realiteiten, keuzes én verantwoordelijkheden die er zijn. Ik ben blij dat ik die mogelijkheid gehad en ook benut heb.

Welvarende jongeren?

De huidige generatie jongeren heeft het materieel gezien in veel opzichten beter dan voorgaande generaties. Ongeveer tien jaar geleden was het nog niet zo vanzelfsprekend dat iedereen in Nederland zou (moeten) genieten van alle mogelijke luxe; vandaag de dag is het hebben van de meest geavanceerde apparaten een manier om te laten zien hoe ‘goed’ je het hebt. Dat is althans de betreurenswaardige indruk die ik krijg.⁵ Jongeren lopen bijna allemaal met mobiele telefoons, laptops, iPods, handcomputers, enzovoort. Dat is de uiting van hun maatschappelijke en economische status; een manier om respect af te dwingen. Het wordt steeds belangrijker om volledig mee te gaan met nieuwe ontwikkelingen en trends. Het is misschien niet zozeer dat de drang om die trends te volgen is toegenomen, maar meer dat jongeren zich daarvan veel sneller bewust zijn. Het wordt

immers steeds makkelijker om de ontwikkelingen te volgen via de nieuwe media. Deze nieuwe media bieden echter ook andere mogelijkheden. Jongeren kunnen de media gebruiken om te studeren, sociale contacten te leggen, kennis uit te wisselen, te ondernemen en informatie te vinden. Dat doen de jongeren ook, maar ik zou graag een actievere rol willen zien. De media kunnen ook gebruikt worden om iets te betekenen voor de wereld of voor de eigen omgeving. Dat zou kunnen bijdragen aan een ‘evenwichtig’ toekomstideaal, wat op zichzelf al een vooruitgangsstreven is.

Jongeren en hun keuzevrijheid

De huidige, overwegend materialistisch georiënteerde generatie jongeren vind ik overigens niet heel verbazingwekkend. De veelbelovende

*Een jongere van nu heeft
minder hard voor dingen
hoeven werken en vechten*

jeugd die de deze jongeren gehad hebben, vooral vanwege de goede economische vooruitzichten, heeft daar zeker aan bijgedragen. Een gemiddelde jongere heeft relatief minder hard voor dingen hoeven werken en vechten. Zij hebben

kunnen kiezen tussen alle mogelijkheden die de samenleving hun te bieden had. Daar zijn zij ook, door ouders en andere maatschappelijke verbanden, in gestimuleerd en ondersteund en misschien zelfs toe aangezet. Ouders hebben hun kinderen in veel dingen laten meebeslissen. Zij hebben zelf mogen bepalen waar ze zich goed bij voelen en wat ze willen — of het nou ging om eten, sporten, studie of andere zaken. Daardoor hebben jongeren altijd ergens bewust voor kunnen kiezen. Dat is een positieve kracht om dicht bij jezelf te blijven, maar de keuzes moeten wel realistisch en evenwichtig zijn.

Dat zie je bijvoorbeeld bij de zoektocht naar de opleiding die bij iemand past. Dat gaat tegenwoordig met behulp van allerlei tests en onderzoeken die de interesses en kwaliteiten meten, maar volledig voorbijgaan aan de vraag of er op de arbeidsmarkt überhaupt vraag is naar een bepaald beroep. Jongeren kiezen steeds vaker voor dingen die ze leuk vinden, ook als het gaat om opleiding en carrière die in sterke mate hun toekomst bepalen. In sommige gevallen is die keuze bijvoorbeeld gebaseerd op de maatschappelijke status van een opleiding en niet zozeer op de vraag of daarvoor een markt is.⁶ De huidige generatie jongeren volgt als het ware vaak haar hart. Het leven voor deze jongeren bestaat uit meer dan studie, werk en gezin; zij hebben meer behoefte aan zelfontplooiing. Dat vind ik een positieve ontwikkeling, want het leven bestaat inderdaad uit meer dan studie, werk en gezin. De samenleving is echter wel in belangrijke mate gefundeerd op

deze drie aspecten van het leven. Beseffen de jongeren dat? Ik denk haast van niet, althans niet in voldoende mate.

Hier zie ik ook een fundamenteel verschil met sommige andere culturen. Werk wordt bijvoorbeeld in sommige samenlevingen steeds minder gezien als een middel om je in je omgeving te profileren of een immateriële status af te dwingen. Deze ontwikkeling is een nieuwe verschuiving van een overwegend immateriële drang tot zelfontplooiing en -ontwikkeling op intellectueel vlak naar een overwegend materialistisch streven naar meer geld. Werk is dan een middel geworden om je in materiële zin te bevredigen. Een goedbetaalde baan betekent immers dat je een economisch welvarender bestaan zal hebben.

In Nederland vinden de meeste jongeren werk niet vanzelfsprekend.⁷ Het lijkt hen op het werk wel om meer te gaan dan een goede positie en een mooi salaris. Zij willen steeds vaker maatschappelijk gerelateerde belangen laten meewegen in hun keuze voor werkgever. Zo vinden jongeren het steeds belangrijker dat bedrijven aandacht hebben voor bijvoorbeeld fair trade, het milieu, de natuur en het dierenwelzijn. Daar hebben werkgevers steeds meer aandacht voor.⁸ De huidige jongerengeneratie vindt dat belangrijk. Deze ontwikkeling is zeer positief. Jongeren laten namelijk immateriële zaken meewegen in een van de belangrijke keuzes in het leven: carrière.

Ik had op een relatief jonge leeftijd (15) mijn eerste bijbaantje. Ik vond het geweldig om te werken, mijn eigen geld te verdienen en dat zelfstandig uit te geven. De verantwoordelijkheid die daarbij hoorde, sprak me enorm aan. Ik kon me bovendien economisch profileren — status afdwingen en van zo veel mogelijk 'luxe' genieten. Nu viel die luxe in mijn jongere jaren nog wel mee, maar tegenwoordig hebben jongeren al vanaf een betrekkelijk jonge leeftijd te maken met telefoontjes, laptops, mooie vakanties, weekendjes met vrienden, enzovoort. Waarom wilde ik nou zo graag aan het werk? Was dat vanwege een immaterieel streven naar zelfontwikkeling en/of een toegevoegde waarde voor de samenleving, of de wens om zelfstandig/onafhankelijk te zijn? Of was het louter vanwege de economische voordelen? Bij mij speelden al deze factoren een rol, maar de behoefte aan zelfstandigheid en zelfontplooiing prevaleerde.

Ik vraag me af of die behoefte bij mijn generatie jongeren bijvoorbeeld groter is dan bij vroegere generaties of bij jongeren uit samenlevingen waar keuzevrijheid en ruimte voor zelfontwikkeling niet vanzelfsprekend zijn. Ik zou kunnen denken van niet. Gebrek aan vrijheid laat mensen anders beslissen in het leven. Je hebt in de eerste plaats de keuzemogelijkheid niet, omdat veel dingen voor jou bepaald of aan je opgelegd zijn. Bovendien ervaar je het leven anders, waardoor je waarschijnlijk andere idea-

len zult nastreven. Daardoor zal je krachtiger streven naar zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Deze verkrijg je immers niet vanzelf. Sterker nog, daarvoor moet je in de meeste gevallen hard vechten.

JONG ZIJN IN IRAN

Neem Iran, waar ik een deel van mijn jeugd heb doorgebracht. In Iran is zestig procent van de bevolking jonger dan 30 jaar. Je ziet er een enorm grote drang naar vrijheid, zelfstandigheid en onafhankelijkheid. Studeren is een voorwaarde voor toekomstig succes en werk een voorwaarde voor een volwaardig bestaan. De jongeren hebben genoeg van het streng islamitische regime en de beperkingen daarvan voor hun toekomst en idealen. Er is praktisch geen jonge Iraniër die niet droomt van een vrij bestaan. Je bent noch in economische zin, noch in culturele, religieuze, maatschappelijke of politieke zin vrij. Laat staan dat je vrij bent om als jongere jouw idealen na te streven. Doe je dat wel, dan loop je het risico gevangengenomen te worden of zelfs je leven te verliezen. Dat werd bijvoorbeeld duidelijk bij de studentendemonstraties in 1999. De directe aanleiding voor deze demonstraties was de uitspraak van een rechter om een hervormingsgezinde krant op te heffen. De studenten zagen meteen de mogelijkheid om op te komen voor hun rechten en vrijheden en op te treden tegen de politieke onderdrukking van andersdenkenden. Tijdens deze demonstraties werden betogers doodgeschoten en duizenden werden gevangengenomen. Veel van hen zitten nog steeds vast of zijn ondertussen geëxecuteerd. Toch weerhield dat de studenten er niet van om weer de straat op te gaan en op te komen voor hun ideeën. Wat de demonstranten uiteindelijk brak, was het extreem gewelddadige optreden van de veiligheidsdiensten en politie-eenheden. Jongeren werden genadeloos aangepakt. Gewonden werden in vrachtwagens gegooid; sommigen werden zelfs uit operatiekamers gehaald om afgevoerd te worden naar de gevangenis. De beelden van die paar dagen staan mij nog helder voor de geest. Maar het vooruitgangsstreven van deze jongeren is, deels vanwege het ontbreken van reële toekomstperspectieven en de beperkingen van de islamitische regering, ook overwegend materialistisch geworden. Zij hebben de feitelijke vrijheid niet om zich conform hun (materiële en immateriële) idealen te ontwikkelen. Vanwege het gesloten karakter van de Iraanse samenleving — beperkte toegang tot de wereld/multimedia — hebben deze jongeren een selectief zicht op normen en waarden. Hun interne kader bestaat uit wat de regering hen doet geloven, en hun externe kader bestaat uit wat zij op een beperkt aantal commerciële westerse zenders zien: seks, materialisme en oppervlakkigheid, en niet de wijsheid van het Westen. Dat beeld wordt nog

versterkt doordat de regering het ‘Westen’ associeert met macht, oorlog en materialisme. De aandacht van jongeren is dan ook vooral gericht op economische successen en materiële prestaties. Een gemis. Deze jongeren hebben immers de potentie om vanuit hun idealen te streven naar een vrij, rechtvaardig, onafhankelijk én welvarend bestaan. Zij kunnen de politiek en de politieke koers beïnvloeden, in de maatschappij draagvlak creëren voor hun streven en daarmee een stap zetten in de richting van een vrij(er) bestaan. Zelfs in Iran waar men bij alles in het leven wordt gehinderd en onderdrukt.

In Nederland gaat het er iets anders aan toe. De jongeren hebben een ander beeld van politiek. Ook hun verwachtingen zijn anders. Ze zijn streng voor politici en accepteren niet zonder meer de politieke agenda en standpunten. En ze eisen, weliswaar op een andere manier dan voorgaande generaties, verantwoording, uitleg en politieke aandacht voor belangrijke kwesties in de wereld. Maar jongeren blijven slechts in beperkte mate geïnteresseerd in en betrokken bij politiek. Hun rol en houding moeten veel actiever worden. Het gaat nu nog te vaak om wat ‘ik’ graag doe en wil – ‘als ik het maar goed heb’ – dan om of de politiek het land goed regeert. De verwachtingen die jongeren van politiek hebben, zijn bovendien niet altijd goed zichtbaar. Dat vind ik jammer. De koers van de politiek is immers bepalend voor de toekomst van jongeren, vooral met het oog op de grote uitdagingen waar we voor staan. Jongeren moeten vaker en intensiever participeren in de politiek en actiever betrokken zijn bij het politieke proces.

GEVORMD DOOR TWEE CULTUREN

Mijn vooruitgangsideaal is sterk beïnvloed door de continue wisselwerking in mijn referentiekader tussen de verschillende idealen, waarden en normen, standaarden en tradities. Deze kunnen soms ver uit elkaar liggen. Ik heb altijd geprobeerd om mijn ideaal vorm te geven langs de sterkste waarden van de Nederlandse en van de Perzische cultuur. Het was niet altijd makkelijk om hieruit een keuze te maken. Ik was immers nog jong, en de fundering van mijn idealen, normen en waarden dus ook. Soms was ik bang om de verkeerde keuze te maken. Toch heb ik een aantal grote principiële beslissingen genomen, in belangrijke mate op basis van die beoordeling. Zo besloot ik niet te leven volgens een geloofsovertuiging die mij alle fysieke en intellectuele vrijheid ontnam. Die mij verbood om vrij en zelfstandig te denken over mijn normen en waarden. Die waren al vastgelegd en ik had ze maar op te volgen. Onacceptabel: hoe moest het dan met al die vragen die ik had en alle dingen die ik (beter) wilde en moest begrijpen of waar ik anders over dacht? Ik ondervond daarbij veel weerstand, maar

zette toch door. Soms denk ik dat het vertrek naar Nederland mij en mijn familie een hoop ellende heeft bespaard.

Mijn ambitie werd om actief en bewust op zoek te gaan naar mijn idealen. Snel kwam ik erachter dat deze voor een belangrijk deel al ingekleurd waren door mijn opvoeding, cultuur en verleden. Zeker niet erg, want daardoor is mijn streven krachtiger geworden, meer geworteld in oude

Ik sprak met mezelf af om niet blindelings te vertrouwen op alles wat politici beweren

maar nog wijze tradities en waarden. Ik sprak bovendien met mezelf af om niet blindelings te vertrouwen op alles wat politici beweren of de media projecteren. Ik zou er alles aan doen om mezelf klaar te stomen voor de toekomst en zou me in dat

streven zeker niet laten tegenhouden. *Last but not least*, ik zou altijd mijn geluk delen met anderen. In het leven moet je ook kunnen geven. Een bijdrage leveren aan het welzijn van anderen of iets van jezelf opofferen voor een ander is, hoe klein ook, een voorwaarde voor en in mijn vooruitgangsideaal.

Het (immateriële) vooruitgangsideaal

Als ik kijk naar de jongeren van tegenwoordig vraag ik me af hoe graag zij zelfstandig of onafhankelijk willen zijn en in hoeverre zij weten wat de waarden en verantwoordelijkheden van het leven zijn. Het zou zonde zijn als dat leven vanzelfsprekend wordt. Want niets in deze wereld is vanzelfsprekend. Iemand die dat wel denkt, zal niet in staat zijn om een evenwichtig ideaal na te streven.

Allerlei grote vraagstukken, zoals de recente kredietcrisis, hebben ook betrekking op jongeren. Dergelijke ontwikkelingen zijn medebepalend voor hun toekomst en daarmee voor hun idealen, want ze laten zien dat het leven veel dynamischer is geworden en veel sneller en ingrijpender kan veranderen. Dat leven vergt actieve jongeren met krachtige ideeën, die snel en consequent kunnen reageren op uitdagingen, en de kansen op een beter leven kunnen benutten. Dat betekent dat het vooruitgangsideaal van jongeren meer zal moeten omvatten dan alleen economische groei. Economische groei biedt immers geen garantie voor een beter bestaan op het moment dat het klimaat onomkeerbaar is beschadigd en de veiligheid in de wereld niet meer te verzekeren is. We kunnen ons niet volledig vanuit een 'ik doe waar ik zin in heb'-attitude op de toekomst voorbereiden en streven naar een succesvol en gelukkig leven. Dat is het basisstreven van elk individu, wanneer en waar dan ook ter wereld.

Een ideaal vooruitgangsstreven voor jongeren moet gericht zijn op zo-

wel materiële als immateriële zaken. De huidige generatie jongeren zal het economisch gezien weliswaar niet minder goed hebben dan de vorige generaties, maar zij moet zich voor haar vooruitgangsideaal nu wel breder oriënteren. Dat biedt veel kansen, maar brengt ook grote verantwoordelijkheden met zich mee. Daar moeten jongeren zich bewust van zijn.

Wat mijn vooruitgangsideaal is? Een succesvol en gelukkig bestaan, vervuld met trots omdat ik er alles aan heb gedaan. Een rijk leven, niet louter vanuit economisch oogpunt, maar vooral om de persoon die ik (geworden) ben en omdat ik iets betekenen voor de samenleving en hopelijk ook voor de wereld.

Noten

- 1 Centraal Bureau voor de Statistiek, *De Nederlandse samenleving 2008*. Voorburg: CBS, p. 79 e.v.
- 2 Maerten Prins, *De deugd van tegenwoordig. Onderzoek naar jongeren en hun grenzen*. Nijmegen: Radboud Universiteit, p. 35 e.v.
- 3 Een en ander blijkt uit de 'Circuits of Cool/Digital Playground technology and lifestyle study', uitgevoerd door MTV en Nickelodeon in samenwerking met Microsoft Digital Advertising Solutions.
- 4 Zie ook Menno van der Veen, *de Volkskrant*, 24 december 2005.
- 5 Zelfs de overheid helpt een handje mee; mensen die zich dergelijke apparatuur financieel eigenlijk niet kunnen permitteren mogen immers niet achterblijven! Zo is er in Groningen voor uitkeringsge-rechtigden een gemeentelijke regeling voor de aanschaf van een flatscreentelevisie. Minima in Groningen krijgen nu hun hogere vergoeding als hun oude televisie kapotgaat. De reden voor deze verhoging (van 170 naar 450 euro) is dat ook minima de mogelijkheid moeten hebben om een flatscreen aan te schaffen, aldus een SP-wethouder.
- 6 Zo begint per jaar een groot aantal studenten aan de studie psychologie, terwijl er in Nederland al zoveel psychologen zijn dat deze lang niet allemaal een baan op hun vakgebied kunnen vinden. Erg zonde, gezien de enorm grote vraag naar personeel in de zorg en het onderwijs.
- 7 Zie noot 3.
- 8 Veel (grote) organisaties vermelden op hun websites en in jaarverslagen welke maatschappelijke initiatieven zij nemen en waar ze bijvoorbeeld betrokken zijn bij ontwikkelings samenwerking en klimaatbescherming.